

sursum deorsum referentur. Narrant sane qui isthuc redeunt. quadam falsa petulantia. Sed quis
potest tot manibus ita moderari, ut oia faciant ex praescripto? Populus etiam optime institutus multo-
rum capitum bellua est quae neque frenari potest, neque cathenis compesci. Itaque hoc mihi videtur
esse singulari quadam benignitate Dei factum et providentia, quod ille populi furor qui laesa
tot atrocibus tot annorum supplicij patientia tandem exarserat, in ligna & lapides deservit polig-
quam in ipsos homicidas, quorum immanitas iam pridem omnem modum transcendit. Sed unde in
hoc argumentum incidit? Volebam de filio tuo Philippo te percontari? quid agat? quid constitueris?
num huc eum velis ad me mittere, an alio transferre? Cui ingenio puer sit, quantumque promove-
rit, ipse iudicabit, dum memineris. (Quod est apud Caintilianum) fundamenta institutionis, in quibus
plurimum laborandum est latere: fastigia tantum spectari. Itaque nihil magna laudis huius primis
annis consequitur, quibus nondum evasi ad spectandum aliquam exedificationem. Effectus tamen
(nisi fallor) ut intelligat neque aestimator, tum in litteris tum in pietate neque fidem mihi neque diligenti-
am defuisse. Hunc mensem proximum Deo volente hic totum commorabimur. Nam ante tri-
duum mihi nuntiata est Brema de sevitia pestis nihil hactenus remissum esse. Habeo hic ado-
lescentes octo, quibus informandis me privatim exerceo. Scribe quo loco sint res in Flandria &
quid de te tuisque constitueris. Vale. 10. Cal. Octob. 1. 5. 6. 6.

Amicus & frater

Johannes Molanus.
Duisburgi.

Nr. 154)

Gulielmo Eorckeltingero discipulo Pax Christi. Amicis apud Matet. viduam

Dusseldorpii. Credo vos ex doctore Lithodio rescisse me esse Duisburgi. Commoratus hic sum iam dies. 16. sed
quos mihi ad animi relaxationem sumpseram eos fere in morbo consumpsi. Nunc tamen Christi ben-
ficio & Doctoris fide paulatim ad me redeo, & ita confirmor ut pueros nostros doceam, & amicis
epistola mittam. Non tamen adeo firmus sum adhuc, ut isthuc venire audeam. Si Stephanus
volet mater mittere, ego hunc mensem (ut optimus) hic harebo, partim Sororis consuetudine me ob-
lectans, partim meorum familiarium institutione. Adduxi mecum huc adveniens Henricum Land-
weram, aequalem tuum, cum porro hinc viatico et litteris instructum, ablegavimus Heidebergam.
Spero te quoque propediem eodem esse iturum, nisi tibi ex usu putabis esse hanc hyemem. Dussel-
dorpii cum Thoma nostro exerceo. Pleraque scholas Germaniae, scio magna luentia corruptas esse.
Heideberga aiant maiorem huiusmodi rationem castae integritatis instituenda juvenutis. Attamen quoque
te veritas, infames occurrunt scorpuli, & tristitia naufragiorum exempla. Tua piissima parentis cura
erit (scio) & tibi ut quam optime te adiungas. Ego sicut egregie carum te habeo, ita magnopere
te hortor, ut pergas tui quam simillimus. hoc est. doctrina simul ac sincera pietatis studiosissi-
mus esse. Proinde si ad aliquem magnum gregem ibis, non solum a corruptela morum unde mihi
tibi timetis, sed multo magis a sectarum contagio memineris esse cavendum, quod ut fiat facilis,
repete memoria quoties Apostolica doctrina testimoniis vobis inculcavimus, externum ministerium
doctrinae Christianae studiose colendum esse, neque esse ex audiendos qui fingunt sibi spirituale
quandam vitam cum famem externam praedicationem Evangelij, & quum usum sacramentorum Je-
su Christi aspernentur. Meministi S. Marcum in paucis capitulis quae vobis enarraui decies et
amplius hoc licuisse, quanto studio ipse Praeceptor omnium Jesus Christus, assiduus fuerit in ex-

[= Moev. 4. 12. Nr. 82]

terna praedicatione Evangelica doctrina, nunc domi, nunc in Synagoga, nunc in solitudine, docendj labo- rem urgent, sine intermissione. Nimirum quia DEVS pater hoc unicam medium (nempe externum ministerium) ordinavit, per quod Spiritus Sanctus est efficax ad inchoandam in cordibus credentium Spiritualem iusticiam et vitam. Sicut Romanis scribit Apostolus. Non pudet (inquit) me predicare vobis Christum, est enim potens quoddam organum DEI, ad salutem cuius credentis. Cum autem DEVS aeternus velit in Ecclesia externum ministerium hoc esse publicas conciones Evangelij, & publicum usum sacramentorum cum exercitijs spiritualibus coniunctum esse, resistunt Spiritui Sancto qui obtenta spiritualis exercitij, congressu publicos contemnunt in quibz DEI verbum integre incorrupteq; annuntiatur, homo enim non potest sine scelere disjungere quae immutabili mandato DEVS coniunxit. Sed quorsum haec? non quod tibi monitor sit opus, sed ut cogites si velis stare in Domino, (ut debes) & suscipienda tibi esse cum malo gemitu difficilia certamina & non temere cuius Spiritui credendum. Vale. Nonis Septembris. 1.5.66.

Salutem alicui veneranda matris & eius
liberis quam poter officiosissime.

Duisburgi.

Te amant constanter

Johannes Mosanus.

Post. 2. Medio. Paris. Clunia Pax Christi.
Medio G. Medovpji.

V + primum arte & diligentia tua recreari coepi Doctor eximie magnas continuo gratias egi DEO vitae meae custodj, quod mihi Brema a contagione servato, etiam peregre laborantj tam oportuna tua humanitatis industria succurrisset. Accersuisse enim ad me Doctorem Lichodium visus est, non quod leuaret mea valetudinis molestias, sed prorsus abstergeret. Quam autem gratiarum actionem tuae fidei debeo, eam constitueram totam reddere profectus isthuc cum dilecto Socero ubi me paulo firmius corroborassem. Interca datis affmij meo Arnoldo literis ad discipulum Illermum Rockelfingerum, non dubitabam quin de mea valetudine certior fieres. At nunc ultio Epistola T. H. prouocatus, mihi subirasor, ut qui videat meo numerj defuisse. Gratia enim officio quod mora tardat abest. Sed quid hic peccarim et in qua poena mulcandus sum inter minuta pocula statuetur, cum isthuc venero. Detrahi enim ego et Socer (DEO volente) Coloniam proficiscj, ad meritatum nouorum librorum, simulatq; a nundinis Francfordiam reuersos bibliopolas intelligemj, in eo itinere fruamur vestra consuetudine, et iutam inter nos amicitiam confirmabimj hoc potissimum nomine quod inter hac laboris vitae praesentis quam utamq; prorogat ars vestra, communem habemj expectationem beatae & p. omnis vitae. Haec sane vel una satis vehementer mihi videtur causa esse, cur omnes electi qui diligunt Dn. Iesum Christum, ex animo sincero ardentissime inter se amare debeant, & summa beneuolentia se mutuo complectj. Equidem non minore animi studio nunc prosequor mortuos, D. Monhemium, & D. Rockelfingerum communes mihi tecum amicos, quam antea colij viuos, non enim dubito, quin ubi me quoq; Dominus ad immortalitatem euocauerit, cum illis clarissimis viris in coetu sanctorum habiturj spem dulcissimam consuetudinem, quae nunquam finietur. Ad illam enim longe praestantior: primam vitam, DEVS per filium suum in Evangelio nos regemus, & Anthonem illis vitae nempe Spiritum adoptionis in animos nostros effudit. Interca tu et ego qui illis amici nostris & D. Cassandro superstites sumus, demj operam ut tam hic viuentes quam cum emigrabimj ad Dominum, ipsi accepti esse possimus non immemores eorum tribunalj Christi reddendam nobis esse nostrae peregrinationis rationem. Sed haec vereor ut intempestiua videantur. Vale. 5 Idj Sept. 1.5.66. Duisburgi.

T. D. Studiosiss.

Johannes Mosanus.

Na. 155)

[Inscr. a. 12]

N. 15]